

מדת בדרך

שיעון חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ מרן בעל החזון איש זצוק"ל
ומרן האבי עזרי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 64 פרשת וירא תשע"ד

פסחים קכ-קכא שקלים ב-ו

דף קכ אין להוכיח מהברייתא שלא יאכל כלום אחר מצה, שהברייתא באה לומר שיכול לאכול באחרונה ולא חוששים שהוא אוכל אכילה גסה.

מר זוטרא אמר בשם שמואל שיכול לאכול אפיקומן אחר מצה, ואין להוכיח מהמשנה שלא יאכל אחר פסח ומשמע שאחר מצה יכול לאכול, שיתכן שהמשנה מחדשת שלא רק אחר מצה אסור לאכול כי אין טעמה רב, ואף אחר הפסח שטעמו חזק לא יאכל כלום, ואין להוכיח מהברייתא שסופגנים ודובשנים ואסקריטים יכול לאכול מהם הרבה לא יאכל כזית מצה באחרונה, ומשמע שאם אכל מצה בתחלה לא יאכל אחריה, יש לדחות שהברייתא מחדשת שיכול לאכול הכזית מצה בסוף ולא חששו שזה אכילה גסה.

רבא סובר שמצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן, והחילוק הוא שמרור לומדים מעל מצות ומרורים יאכלהו, ורק בזמן שאוכלים פסח חיוב מרור מהתורה, אך כשאין פסח אין חיבים בו מהתורה, אך במצה יש חיוב נוסף שכתוב בערב תאכלו מצות, ולדעת רב אחא בר יעקב גם מצה מדרבנן, והפסוק בערב תאכלו מצות מלמד על טמא ושהוא בדרך רחוקה שחייב במצה אף שאינו אוכל פסח, ולרבא לא צריך פסוק לחייב במצה טמא ושהוא בדרך רחוקה שאינו גרוע מערל וכן נכר שכתוב בהם כל ערל לא יאכל בו שרק בפסח אינו אוכל אך במצה הוא אוכל, ולרב אחא צריך לכתוב גם בערל וגם בטמא ושהוא בדרך רחוקה שאי אפשר ללמוד אחד מהשני, ויש ברייתא כדעת רבא שכתוב בפסוק שבעת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלוך, וכמו שהשביעי הוא רשות כך כל ששת הימים שזה דבר שיהיה בכלל יוצא מהכלל ללמד על כל הכלל שהוא רשות, ובבבליה הראשון הוא חובה שכתוב על מצות ומרורים יאכלהו ובזמן שאין בית המקדש לומדים מהפסוק בערב תאכלו מצות שהוא חובה.

משנה אם ישנו מקצת מהחבורה יכולים לאכול ואם ישנו כולם לא יאכלו, שזה כב' מקומות עמוד ב' לר' יוסי אם רק התננמו יוכלים לאכול ואם יחדו לא יאכלו, אחר חצות הפסח מטמא את הידים, וכן פיגול ונותר וטמא הידים.

גמרא אך אשי מבאר שנתנמם הכוונה גם ולא גם על ער, וזה במצב שקוראים לו ועונה אך אינו יכול לענות בדבר שצריך סברא, אך אם מזכירים לו הוא נוכר, אביי ישב לפני רבה בפסח ורבה נמנם, אמר לו אביי שהוא יפן אמר לו שזה רק נמנום וכתוב שנתנממו יאכלו.

פסח מטמא ידים מחצות ומשמע לכאורה כדעת ר"א בן עזריה שפסח נקרא נותר מחצות, שלומדים צריה שזה בלילה הזה ממכת בכורות שכתוב ועברת בלילה הזה שזה מחצות, ור"י אמר שכתוב חפזון משמע עד שעת ציון, ומה שכתוב בלילה הזה ללמד שלא יאכל כשלימים ביום שאחר הלילה, והזהר בא למעט הלילה השני שלא נאמר שכמו שלמים נאכלים לבי ימים ולילה אחד, כך הפסח יאכל בי לילות בוקים ימים, ור"א בן עזריה לומד את זה מלא תותירו עד בוקר, ור"ע סובר שמעט בוקר היינו לומדים למעט בוקר שני, ור"א בן עזריה סובר שכשכתוב בוקר הכוונה בוקר ראשון.

רבא אומר שר"א בן עזריה אין לאכול מצה בזמן הזה אחר חצות, ולכאורה זה פשוט כיון שהוקש מצה לפסח זה רק עד חצות, אלא היינו חושבים שכיון שכתוב בערב תאכלו מצות התורה הוציאה את המצה מההקש לפסח, מחדש רבא שזה כפסח עד חצות.

נחלקו רב הונא ורב חסדא אם נותר ופיגול מטמאים הידים בגלל כהנים החשודים לפסול או בגלל כהנים עצלנים, וכן נחלקו אם הטומאה היא בכזית או בכביצה,

דף קכא הפיגול טמא בגלל כהנים החשודים, והנותר בגלל כהנים העצלנים, והמטמא בכזית הוא כאיסורו בכזית, והמטמא בכביצה ככל טומאת אוכלים שהיא בכביצה.

משנה לר' ישמעאל המברך על הפסח אינו צריך לברך שוב על החגיגה, אך המברך על החגיגה צריך לברך שוב על הפסח, ולר"ע גם פסח אינו פוסל את החגיגה. **גמרא** ר' ישמעאל סובר שפסח פוסל זבח שהוא סובר שקרבן שהוא בזריקה מנובח כלול בקרבן שהוא בשפיכה ופסח הוא רק בשפיכה, ור"ע סובר שזריקה לא כלולה בשפיכה.

עמוד ב כשרב שמלאי הגיע לפדיון הבן אמרו לו שברכת על פדיון הבן מברך האב שהוא מקיים את המצוה, אך מה הדין בברכת שהיינו האם הכהן מברך שההנאה של הפדיון מגיעה לידיו או אבי הבן מברך שהוא עושה את המצוה, ולא ידע להשיב, ושאל בבית המדרש ואמרו לו שאבי הבן מברך ב' ברכות וכן ההלכה.

ת.ו.ש.ל.ב.ע

מסכת שקלים

דף ב משנה בא' אדר ב"ד משמיעים שיביאו מחצית השקל לקרבנות ציבור, ושיוציאו כלאים מהשדות, בט"ו באדר קוראים את המגילה בכרכים, ומתקנים את הדרכים והרחובות ומקווי המים, ועושים כל צרכי הרבים ומציינים את הקברות ויוצאים על כלאים.

גמרא מכריזים בתחילת אדר כדי שיביאו את השקלים בעונתם, ויתרמו את הלשכה בתרומה חדשה בא' ניסן, ורב שמואל בר יצחק לומד את זה מתחילת בנין המשכן שכתוב שהוקם בראשון באחד לחודש, וכתוב על זה בברייתא שביום שהוקם תרומה התרומה, ורב טבי בר יאשיה אומר בשם רב כהנא שלומדים זאת בגזירה שובה חדשי מקרבן פסח שכתוב שם ראשון הוא לכל לחדשי השנה ואמר ר' יונה שרב טבי עזב את תחילת הברייתא ולמד מסופה ולא ראו כן שכתוב בברייתא על הפסוק זאת עולת חדש בחדשו יכול יתרום כל חדש אך כתוב בפסוק חדש בחדשו לחדשי שבחדש אחד יתרום לכולם, ולומדים חדשי מקרבן פסח שזה ניסן.

רב הונא אומר שמשמיעים הכוונה מכריזים, כמו שכתוב ויתנו קול ביהודה ובירושלים.

נאמר במסכת מגילה שאין חילוק בין אדר ראשון לשני אלא רק מקרא מגילה ומתנוח לאבינו, ורבי"ל אומר שגם שימוע שקלים וכלאים הוא רק באדר שני, ר' חייא הגדול אמר שכולם יוצאים במקרא מגילה ב"ד שהוא זמן קריאתה, ור' יוסי מבאר את דעת רבי"ל שלא יתכן להשמיע על השקלים באדר א' כי יעברו ס' יום עד א' ניסן, וכן אם יצאו באדר א' על כלאים עדיין לא גדלו זרעים שיכירום אם הם כלאים.

רב חזקיה רצה לומר שבבבל ישמיעו על השקלים בתחילת החורף כדי שיסיפוק להביאם עד א' ניסן לירושלים, אך עולא שאל לפני רב מנא שכתוב לקמן שתורמים הלשכה בג' פרקים בשנה, בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג, ולכאורה משמע שהקורבים מביאים עד פרוס הפסח, והרחוקים יותר מביאים בפרוס עצרת, והרחוקים עוד יותר מביאים עד פרוס החג, וא"כ לא צריך להודיע מוקדם לבני בבל, **עמוד ב** אמר ר' מני שהכל בא יחד בא' ניסן אלא שתורמים הלשכה לעשות פרסום לענין לפני החגים.

ר' יהודה בן פזי הביא פסוקים שקוראים אותם ואי אפשר לא להבעת, שבני ישראל הביאו נדבה למשכן רק כל נדיב לב, ואילו לעגל כתוב ויתפרקו כל העם, לתורה נאמר ויוצא משה את העם ולא מעצמם, ואילו למרגלים מעצמם, שכתוב, ותקרבון אלי כולכם, בשירת הים נאמר אז ישיר משה ובני ישראל, שבני ישראל שרו רק אחר שמשא שר ובמרגלים כתוב ותשא כל העדה.

ר' חייא בר אבא אמר שהשימו והשחיתו וכל השחיתה היא בהשכמה. **ר' אבא בר אחא** אומר שאי אפשר לעמוד על אופי האומה הזו שנתבעים לעגל ונותנים ונתבעים למשכן ונותנים.

ר' יוסי בר חנינא אומר שנאמר כפורת זהב שמכפרת על העגל שהוא מזהב. **ר' חגי** אומר בשם רשב"ג שנאמר ג' תרומות בפרשת תרומה ויקחו לי תרומה, זה תרומת אדנים, ועליה נאמר שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, זאת התרומה, זה תרומה למשכן שמה שירצו יעשו ממנה, תקחו את תרומתי זה תרומת שקלים לקרבן שמה שירצו יעשו, ויד הכל שווה בה, ר' אבון אומר שגם בפרשת שקלים כתוב ג' פעמים תרומה, מחצית השקל תרומה לה' יתן תרומתו לה' לתת את תרומתו לה'.

בט"ו באדר קוראים מגילה בכרכים, ואף שר' חייא רבה אמר שכולם יוצאים בקריאת י"ד, אך באו לומר כאן שמה שנוהג באדר שני לא נוהג בראשון. ר' יוסה אמר בשם ר' אחא שרק בדיעבד יוצאים בני כרכים בקריאת י"ד ולכתחילה לא, והראיה מהמקומות שנהגו לקרותה ב' ימים מספק ולא יצאו בקריאת י"ד ור' מנא מוכיח שאם נאמר שקריאת י"ד פוסלת א"כ נעקר זמן הכרכים מעיירות הספיקות.

רשב"ג אומר שמצוות הנהגות בשני לא נוהגות בראשון, אך איסור הספד ותענית נוהג אף בראשון, וכן הנהיג ר' חייא בציפורי אך לא אמרו כך להלכה לדרוש בבית המדרש.

לענין שטרות כותבים אדר ראשון ואדר שני כותבים סתם אדר, ולר' יהודה אדר ראשון כותבים סתם ואדר ב' כותבים אדר שני.

דף ג כתוב בברייתא לענין חול המועד שצרכי הרבים זה דיני ממונות, ודיני נפשות ודיני מכות, ופודים ערכים ותרמים וקדשות, ומשקים סוטות, ושורפים פרה אדומה, ועורפים עגלה ערופה ורוצעים עבד עברי, ומטהרים מצורע, ומפריקים מנעל מהדפוס שלו, אך לא מחזירים, ומה שכתוב שמשקים שלחים ומציינים קברות בחוה"מ אף שכבר עשו מאד אך מדובר שמשקים שציון בגשמים. **מה** יוצאים על כלאים אף שיצאו באדר, כי יש מקרים שהשנה מאוחרת ולא ניכרו הורעים באדר.

ר' ברכיה ור' יעקב בן בת יעקב אמרו בשם ר' חונייה ור' יוסה אמר שר' יעקב בר אחא אמר בשם ר' חונייה, ור' חזקיה ור' עזריאל בן ר' חונייה אמרו בשם ר' חונייה מבית חוורן, שלומדים ציון מהפסוק טמא טמא יקרא שכאילו הטומאה קוראה לך בפיה פרוש, ור' אילא אומר בשם ר' שמואל בר נחמן, שלומדים מהפסוק ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובה אצלו ציון, מהמילה **עצם** לומדים שמציינים על עצמות, ומהמילה **אדם** לומדים שמציינים על שדרה וגולגולת, ומהמילה **ונה** לומדים שמציינים על אבן קבועה שאם יצינו בתלושה היא תעקר ויטמאו מקום אחר, ומהמילה **אצלו** לומדים שיש שם מקום טהרה ומהמילה **ציון** לומדים שעושים ציון, **ומומצא אבן אחת מצויינת** לומדים שאף שאינו מתקיים, המאהיל עליו טמא שאומרים שיש מת מצויין שם, ואם היו ב' ציונים, המאהיל עליהם טמא וביניהם טהור ואם יש מקום לחרוש ביניהם הם כיחידים ורק בסביבתם טמא, לא מציינין על בשר מת כי יתכן שהבשר טמא וסתם יחזיקו בטומאה, ור' יוסטא בר שונם שאל את ר' מונא שא"כ גורמים לטומאה כל זמן שלא התעכל, אמר ר' מונא שעדיף לקלקל קצת כדי שלא יחזיקו בו לעולם בטומאה.

משנה ר' יהודה אמר שבהתחלה היו עוקרים כלאים ומשליכים בשדה וכשרבו עוברי עבירה שלא נמנעו מזה שנהנו שניכשו להם, השליכו לדרכים, והפקירו את השדה ולא היה להם הנאה.

גמרא הברייתא אומרת שבתחילה שמחו פועמי שניכשו להם את השדות וגם נהנו מהזרעים עצמם, וכשרבו עוברי עבירה התקינו שישליכו לדרכים ולא נהנו מהם, אך עדיין נהנו מהניכוש ולכן הפקירו השדות.

המקור שמועיל הפקר ב"ד הוא מהפסוק וכל אשר לא יבא לשלושת הימים בעצת השרים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה, ור' יונתן אומר שלומדים שהיא פטורה ממעשרות שכתוב שלא מעברים שנת שמיטה ואם עיברו מועיל, ופטור ממעשר חודש נוסף ויש לבי"ד כוח לזה, ולא עיברו לכתחלה במוצאי שביעית שלא להרבות באיסור חדש, ואמר זעירי בשם ר"א שלא מעברים שמיטה רק כשלא התירו להביא ירק מחו"ל אך אחר שרבי התיר להביא מחו"ל א"כ אין הגדל בין שמיטה לשאר שנים.

ר' מנא אומר שרק בראשונה שהיו השנים כתקנם לא היו מעברים שמיטה אך כשהשנים לא כתקנם מעברים שנת שמיטה לכתחילה, בית רבן גמליאל עיברו שנה שמינית.

ר' אבון אומר שאין להוכיח משמיטה שהפקר ב"ד הפקר כי זה דין דאורייתא שצריך לשמור את חודש האביב שניסן יבא בחידוש האביב, ויש להוכיח שהפקר ב"ד הפקר מהמשנה שגדש שלא לוקט תחתי מה שנוגע בארץ הוא של העניים, **עמוד ב** ור' אמי אמר בשם ר"ל שזה לבי"ש שלבי"ה העניים אוכלים ומעשרים ור' יוסי אמר שגם לב"ה פטור ממעשר שקנסוהו ואל"כ רואים שהפקר ב"ד הפקר.

משנה בט"ו באדר היו שלחנות במדינה להחליף מעות לשקלים, ובכ"ה ישוב במקדש ומאז התחילו למשכן את מי שלא הביא וממשכנים לויים ישראלים וגרים ועבדים משוחררים, ולא ממשכנים נשים ועבדים וקטנים, וקטן שאביו התחיל לשקול עבורו לא יפסיק, ולא ממשכנים את הכהנים מפני דרכי שלום, ר'

יהודה אמר שכן בוכרי העיד ביבנה שכהן שנתן שקלים אינו חוטא, ורבן יוחנן בן זכאי אמר לו שכהן שאינו שוקל הוא חוטא אלא הכהנים היו דורשים את הפסוק וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואם נתן שקלים לא יוכלו לאכול עומר ושתי הלחם ולחם הפנים.

גמרא קטנים לא ממשכנים ומשמע שתובעין אותם ודוקא כשהביאו ב' עורות ופחוטא מן לא תובעים אותם, ואף שהביא ב' עורות לא ממשכנים. **בברייתא** נאמר שלא ממשכנים שהניא מפני הכבוד. ר' ברכיה אומר שטעמו של רבן יוחנן בן זכאי שכהנים נשים עבדים שקול שכתוב זה יתנו זה גימטריא י"ב שבטים יתנו, ומה שטענו הכהנים שמנחת כהן לא תאכל יש לבאר שכמו שחטאת יחיד מתה ושב ציבור לא, כך מנחת כהן יחיד לא נאכלת ושל ציבור נאכלת, אך יש לדחות שאין להשיב ממה שר' יהודה לא מודה שהוא סובר שחטאת ציבור מתה, והכהנים אומרים שהשקלים הם נדבת יחיד ואמר ר' יוחנן שכיון שנמסרו לציבור הם כציבור.

נחלקו ר' יהודה ור' נחמיה בפסוק כל העובר על הפקודים שאחד אומר שהכוונה מי שעבר במנין והשני מבאר מי שעבר בים וזה כר' יוחנן בן זכאי שגם כהנים משקלים ומי שאומר שזה תלוי במנין זה ככן בוכרי שכהנים אינם במנין. **משנה** אף שלא ממשכנים נשים עבדים וקטנים אך אם שקלו מקבלים מהם, אך נכרי וכותי ששקלו לא מקבלים מהם, וכן לא מקבלים מהם קיני זבים זבות ויולדות חטאות ואשמות, ורק מה שבא בנדר ונדבה מקבלים מהם ומה שהוא בחובה לא מקבלים מהם, ומפורש כך בעזרא לא לכם ולנו לבנות בית לאולקינו.

דף 7 לויים ישראלים גרים ועבדים משוחררים חייבים בקבלון נוסף לפטור, וכהנים נשים ועבדים וקטנים לא חייבים בקבלון, וכן מי ששקל על ידיהם פטור אך השוקל לעצמו ולחבירו חייב בקבלון א' ולר"מ חייב ב' קבלונות, מי שנתן סלע ומקבל חזרה שקל חייב ב' קבלונות מ' ששקל גם עבור עניו לא שכיניו אין בן עירו פטור מקבלון, אך אם נתן לחם בחלואה חייב, אחים שותפים כשחייבים בקבלון פטורים ממעשר בהמה, וכשחייבים במעשר בהמה פטורים מקבלון, לר"מ קבלון הוא מעה כסף ולרבנן חצי מעה.

גמרא אומר במשנתנו שלא ממשכנים קטנים ומשמע שכן תובעים, ויש לומר שמדובר שהביאו ב' עורות ואם לא הביאו עורות לא תובעים.

משנתנו אומרת כותי לנכרי, וכדעת רבי ורשב"ג סובר שכותי כישראל לכל דבר, לר' לעזר המשנה דיברה רק בנכרי, ויש לבאר שמה שאמרו לומדים לרבות גרים ומכס למעט מומרים, אך יש לדייק מהמשנה שהיא דיברה בכותים שכתוב שלא מקבלים מהם קיני זבים זבות ובנכרי זה לא שייך, ויש לומר שברישא מדובר רק בנכרים ובהמשך מדובר בכותים.

ר' יוחנן אומר שהתחילת הבנין לא מקבלים מהם לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים, ובסוף הבנין מקבלים רק דבר שאינו מסויים ולא דבר המסויים, ור"ל סובר שגם בסוף לא מקבלים מהם דבר שאינו מסויים ומה שכתוב במשנה שלא מקבלים מהן הקדש הנדבה לבדק הבית יבאר ר' יוחנן שמדובר רק בדבר מסויים ושאינו מסויים מותר, וממהשנה שכתוב שנכרי נודרים ונידרים אין להקשות לר"ל שהוא יבאר שמדובר בקרבן, ונידרים יש לפרש שישראל אמר הרי עלי עולה ואמר נכרי מה שאמר זה עלי, אך לכאורה עולה באה עם נסכים ומותרם לכלי שרת וזה דבר המסויים וקשה גם לר' יוחנן, וצריך לומר שלכאורה קשה מההמשך שכתוב שנכרי נערכים ועורכים וזה לבדק הבית, אלא שהוא מתכוון לשמים והם באים מועצמם לבדק הבית, כך בנסכים הוא מתכוון לשמים ומעצמו זה מגיע לבדק הבית, ור"ל יבאר שלומדים את הפסוק לא לכם ולנו **לבנות** שרק הבנין אסור ולא הכלים, ושאר צרכי הבית, ולפ"ז אמר חזקיה בשם ר' סימון שלא יקבלו מהם לאמת המים לחומות והמגדלות, שכתוב ולכם אין חלק בירושלים.

ר"מ סובר שקבלון הוא מהתורה ולכן השוקל לבי' אנשים יביא ב' קבלונות שה' הוציא מטעם של אש והראה למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו והשקל צריך להיות שלם ולכן מביאים קבלון.

ור"א אומר שהמשך המשנה נתן סלע ליטול שקל נותן ב' קבלונות זה כר"מ שנתן קבלון בשקל שנתן ובשקל שנטול, ולרבן גם לרבנן מביאים ב' קבלונות, ולרבן לר"מ יצטרכו ג' קבלונות, אחד לסלע ואחד לשקל ועוד אחד מדין תורה, וכן אמר ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר יצחק בשם רב.

כשהאחים ירשו הם חייבים בקבלון ופטורים ממעשר בהמה, ואם חלקו וחזרו והשתתפו ביניהם חייבים במעשר בהמה ופטורים מקבלון כשלא חלקו, ואמר ר"א שזה רק שחלקו גדיים מול תישיים ותישיים מול גדיים אך אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותישיים כנגד תישיים הם כלקוחות ופטורים ממעשר בהמה, שהלקוח ושניתן לו במנתה פטור ממעשר, ושאל ר' ירמיה יש מקרים שחייבים במעשר (ובקבלון ולפעמים פטורים מקבלון וממעשר).

דף 7 אם חלקו את הנכסים ואח"כ את הבהמות חייבים בקבלון ומעשר, ואם חלקו את הבהמה ואח"כ את הנכסים פטורים מקבלון וממעשר, ר' מנא אומר שכשהבהמה היא רוב הנכסים היא עיקר הנכסים ואף שחילוק הנכסים לא את הבהמה פטורים מקבלון, רב שמי שאל מידע לגבי מעשר הם כאדם אחד וגם נפטרו מהקבלון, אמר לו ר' אבין שכשהוא נותן סלע שלימה פטור מקבלון, אך לפ"ז אם חלקו ואח"כ השתתפו יפטרו מהקבלון אף שחייבים במעשר בהמה **ובמשנה** כתוב שחייבים בקבלון ופטורים ממעשר בהמה. **ר' אבא** בשם אבא בר בר חנה שאין חילוק בין אחים שירשו אביהם לבין ב' יסדים שירשו חמיהם.

ר"מ אומר שהקבלונות הולכים לשקלים, לר"א לנדבה, לר"ש שזורי עושים מהם ריקוני זהב לציוף קדש הקדשים, לכן עזאי השולחנים נוטלים אותם בשכרם, ויש אומרים שזה הולך להוצאת הדרכים.

פרק מצרפים שקלים

משנה מצרפים את השקלים לדרכונות שלא יהיה משא בדרך, וכמו שהיו שופרות במקדש כך היו במדינה, בני עיר ששלחו שקלים ונגנבו או אבדו אם נתרמה התרומה נשבעים השליחים לגזברים, ואם עדיין לא נתרמה נשבעים לבני העיר ומביאים שקלים אחרים במקומם, ואם נמצאו או שהגנבים החזירוים הכל שקלים, ולא מועילים להם עבור שנה הבאה.

גמרא לא מצרפים השקלים למרגוליות ולפעמים הם נעשים זולים יותר ויפסיד ההקדש, כמו שכתוב שהדברים נפדים רק בכסף או שוויו חוץ משקלים ולא פודים בכלים שמה יוזלו וההקדש יפסיד.

המשנה דיברה בשקלים חדישים ולא בעתיקים וכן הוא בברייתא שרק במקדש עושים בעתיקים ולא במדינה.

השליחים של השקלים הם שומרי חנם ששומר שכן לא נפטרו בשבועה, ור' אבא אומר שמדובר גם בשומרי שכר ופטורים בגניבה באונס שהיה בלסטים מזויין, ואבדו מדובר שאבדה הספינה בים.

ר' יוסטון בר סימון אומר שהמשנה דיברה רק למ"ד שתורמים על הגבוי ועל העתיד להגבות ובה לרשות הגזברים, ולמ"ד שלא תורמים על הגבוי ועל העתיד לעולם נשבעים לבני העיר ולא לגזברים כי לא בא לרשותם.

לדעת ר' לעזר המשנה שאומרת שנשבעים כר"ש שלדעתו קדשים שחייב באחריותם הם כנסיו, שאם זה הקדש לא נשבעים עליו, ור' יוחנן אומר שגם לרבנן יהיה כן ובעת תקנה, ולכן מובן שנשבעים לגזברים או לבני העיר ושוקלים אחרים **עמוד ב** אך לר' לעזר שזה כר"ש מה שייך שישבעו לגזברים הרי זה נכסי הבעלים, ויש לומר שנשבעים לבני העיר במעמד הגזברים שלא יחשדום או לא יעשו אותם כפושעים, ובמקרה שקבלו על עצמם בני העיר לשלם לא יוצא ההקדש ללא שבועה.

לר' יוחנן אדם שהפריש שקלו ואבד חייב באחריותו כל עוד לא בא ליד הגזבר, ולר"ל הקדש הוא ברשות גבוה בכל מקום שהוא, אך במשנה נאמר שנשבעים לבני העיר והם שוקלים אחרים ומשמע שחייבים באחריות, ור"ל יבאר שהוא שבועת התקנה.

השקלים הראשונים נופלים לתקלין חדתיך והשניים לעתיקים ונחלקו ר' פנחס ור' אבא מרי אם הראשונים הם אלו ששלחו תחילה או אלו שבאו קודם לגזברים. **משנה** אם נתנו שקל לשליח והוא שקלו לעצמו אם נתרמה התרומה מעל, מי ששקל שקלו מההקדש ונתרמה התרומה והקריבו ממנה מעל, ואם שקל ממעשר שני או דמי שביעית יאכל כנגדם.

גמרא במשנה נאמר אם קרבה הבהמה ובריייתא נאמר אם נתרמה התרומה, ור' לעזר אומר שאם נתרמה התרומה זה לדעת ר"ש שאומר שמיד היה מקבל מעותיו והכהנים זריזים הם, ויש להקשות שבעולה נאמר שמי שגנב עולת חבירו מתכפרים הבעלים, וא"כ גם כאן השקל הוא עבור מי שנתן אותו, ור' יודן אומר שמדובר בשקל מסוים, כמו שרבן גמליאל היה מקפיד לתת שקלו למרזח הקופה שחשש שילך לשיריים.

אף שאין מעילה בשיריים המשנה כדעת ר"מ שיש מעילה במה שהולך לשיריים, או באופן שכיוון כרבן גמליאל ולא הלך לשיריים.

לכאורה השוקל מהקדש אין מעילה שלא נהנה וצ"ל שנהנה שלא ממשכנים אותו. **לא חל** ממעשר שני שכתוב בפסוק אך בכור אשרי יבוכר לה בבהמה לא יקדיש איש אותו שמה שהוא קדוש לא חלה עליו קדושה, אלא מביא סלע של חולין ואומר שמעות המעשר בכל מקום שהם יהיו מחוללים על סלע זו והשאר נעשים שקלים.

דף 1 **משנה** מי שכניס מעות ואמר שהם לשקליו לבי"ש מותרם הולך לנדבה ולבי"ה הם חולין, ואם אמר שאביא מהם שקלי גם לבי"ש המותר חולין, אם אמר אלו לחטאתי גם לבי"ה המותר נדבה, ואם אמר שאביא מהם חטאתי לכו"ע המותר חולין, ור"ש אמר שההבדל בין שקלים לחטאת ששקלים יש להם קצבה וחטאת אין לה קצבה, ור' יהודה סובר שגם לשקלים אין קצבה שכשעלו מהגולה היו שקלים דרכונות ואח"כ נהיו עניים יותר ושקלו סלעים ואח"כ סלעים טבעים שהם חצי סלע ואח"כ רצו לשקל דינרים ולא קבלו מהם, ור"ש סובר שבכ"ז די כולם שווה בשקלים, ואילו בחטאת אין קצבה כלל, שאחד מביא בסלע ואחד בבי'.

גמרא ר' יוסי אמר בשם ר' לעזר שנחלקו ב"ש וב"ה במכנס פרוטה פרוטה ואם אמר אלו לשקלי לכו"ע הולך לנדבה ור' חייא ור' ביבא אמרו בשם ר' לעזר שנחלקו במכנס פרוטות, ובאומר אלו לשקלי לכו"ע המותר חולין, ור' חייא הוכיח מהמשנה שר"ש אמר שבשקלים יש קצבה ובחטאת לא, ואם אמר שאביא מהם לכו"ע המותר חולין, וא"כ מדובר שאמר אלו לשקלי, וא"כ יש חילוק שבשקלים יש להם קצבה מהתורה המותר הוא חולין, ובחטאת שאין לה קצבה המותר נדבה, ור' יוסי יבאר שר"ש דיבר במכנס פרוטות לבי"ה ומה שכתוב שמתוך שקלים חולין הוא במכנס פרוטות לבי"ה וכן יש לפרש במותר עשירית האיפה חולין.

המפריש שקלו שחשב שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש, המפריש שנים שחשב שחייב ב' והתברר שחייב אחד מה עושים לשני, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שהפריש שחטאת שחשב שהוא חייב ונמצא שהיה פטור או שהפריש ב' ונמצא שחייב אחד השניה הולכת לנדבה וכן שקל שהפריש בטעות הולך לנדבה.

דרכונות הם דינרים, סלעים כמשמעם, טבעין הם חצאי סלעים, ואח"כ בקשו לשקול דינר רביעית סלע, ולא קבלו מהם וכך לומדים בפסוק והעמדנו עלינו מצוות לתת שלשית השקל בשנה לעבודת בית אלוקינו, ור' חזקיה למד מפסוק זה שאדם יחלק שקלו ג' פעמים בשנה ולא מטריחים על הציבור יותר מג' פעמים בשנה ור' אבין למד מזה שיש ג' קופות וג' הפרישות.

נחלקו ר' יהודה ור' חזקיה בפסוק של חצית השקל אם הוא בגלל שחטאו בחצי הימים יתנו מותרת השקל, או שחטאו בשש שעות יתנו שש גרמסין, ר' יהושע אמר בשם רבינ' שעברו על עשרת הדיברות ויתנו עשרה גרה, ור"ל אמר שמכרו בכורה של חרף בכי' כסף לכן פדיון בכור הוא כ' כסף, ור' לוי אמר שגבלל שמכרו את יוסף בכי' חרף ולכל אדם יצא חצי שקל לכן יתן כל אחד חצי שקל לקרבנות.

עמוד ב **משנה** מותר השקלים חולין, אך עשירית האיפה וקיני זבים זבות ויולדות, וחטאות ואשמות מותרם לנדבה, מותר עולה לעולה, מנחה למנחה, שלמים לשלמים, מותר הפסח לשלמים, מותר קרבן נזירים לנזירים מותר נזיר אחד לנדבה.

גמרא ר' יובי אמר שכשהיה בבבל שמע שרב יהודה שאל את שמואל בדן של הפריש שקלו ומת, ואמר שמואל שיפול לנדבה, ומותר עשירית האיפה שלו, ור' יוחנן אמר שלקו לים המלח, ולר' לעזר ילך לנדבה, אך במשנתנו כתוב מפורש שמותר עשירית האיפה לנדבה ור' יוחנן יבאר שרק מותר עשירית האיפה של חוטא ילך לנדבה אך של כהן גדול הוא חולין.

ר' יוסי אומר שעל זה שאל אביו של שמואל, שאמרו שפסח משתנה לשלמים שכתוב ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים שפסח שבא מהצאן ילך לשלמים, ואין לומר שיה עולה שכתוב מן הצאן שדבר שבא מן הצאן ועולה בא גם מן בקר, ואין לומר שזה אשם כי משמע שרק דבר שבא מכל הצאן, ואילו אשם בא רק מאילים, ואין להקשות שבכל מקום מן המעט שאם מן מרבה, ור' מנא מבאר שגם כאן מן המעט שאינו בא בן ב' שנים ולא נקבה, ובאשם מן למעט שאינו בא אלא מאילים ומה שכתוב בפסוק ואם מן הצאן קרבנו מן הכבשים ומן העיזים לעולה אי"כ נאמר שפסח ייעשה עולה, ר' אבון מבאר שמשנים דבר אכילה לדבר אכילה ולא לעולה שאינה נאכלת, ור' יוסי בן ר' בון מבאר שמשנים לקדיש קלים לקדשים קלים ולא קדשים קלים לקדשי קדשים.

ר' יוחנן אומר שר' חנינא הקשה שכתוב שפסח משתנה לשלמים רק כששחט לשם שלמים ודעת ר' יוחנן שגם כששחט לשם עולה הוא שלמים, ור' אילא מבאר את דעת ר' יוחנן שכתוב ואם מן הצאן לזבח שלמים שאף שהוא משתנה למחשבת פסול כיון ששחטו לשם עולה בכ"ז הוא שלמים, שאם נאמר ששחט למחר הוא נפסל לגמרי וכן אם שחטו לשם פיגול הוא נפסל. אלא ששחטו לעולה.

ר' בון אומר בשם שמואל שאם שחט הפסח לשמו ושלא לשמו בשאר השנה כיון שאין לו שם נעשה כשוחט בשתיקה וכשר, אך לפ"ז גם שחט לשמו על מנת לזרוק שלא לשמו ייעשה כאילו שחט לשמו ואח"כ היה שתיקה ויהיה כשר אך ר' אבא מרי אומר שיתכן שאם לא עקר ועשה בשתיקה יפסל.